రాజకీయాలు మరియు పాలన

Special Article

మహిళా రిజర్వేషన్ బిల్లు

ఇటీవల, భారత ప్రభుత్వం రాజ్యాంగ నూట ఇరవై ఎనిమిదవ సవరణ బిల్లు, 2023, లోక్‌సభ మరియు రాష్ట్ర శాసనసభలలో మహిళలకు 33% రిజర్వేషన్లు కల్పించే లక్ష్యంతో ప్రవేశపెట్టింది.

★ ఈ బిల్లును నారీ శక్తి వందన్ అధినియమ్ గా వ్యవహరించారు.

మరింత సమాచారం

★ కొత్త బిల్లు రాజ్యాంగంలో లోక్‌సభ మరియు అసెంబ్లీలకు వరుసగా నూతన ప్రకరణలను (330ఎ మరియు 332ఎ) ప్రవేశపెట్టాలని ప్రతిపాదించింది.

★ ఇది కాలావధి నిబంధన (సన్ సెట్ క్లాజ్) ను కలిగి ఉంటుంది, అనగా బిల్లు అమలులోకి వచ్చినప్పటి నుండి 15 సంవత్సరాల వరకు రిజర్వేషన్ చెల్లుబాటు అవుతుంది.

★ మహిళల కోటా అమలు అనేది 2026లో నిర్ణయించబడిన తాజా జన గణన సమాచారాన్ని ఉపయోగించి నియోజక వర్గాల పునర్విభజన (డీలిమిటేషన్) కసరత్తుపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

★ పర్యవసానంగా, లోక్‌సభలో మహిళా రిజర్వేషన్‌ను 2024 ఎన్నికలలో కాకుండా 2029 సార్వత్రిక ఎన్నికలలో మొట్టమొదటిసారిగా అమలు చేయవలసి ఉంటుంది.

★ రిజర్వ్‌డ్ సీట్లు ఎలా గుర్తించబడతాయో బిల్లులో పేర్కొనలేదు, అయితే ప్రత్యేక చట్టం దీనిని పరిష్కరించాలని భావిస్తున్నారు.

★ మహిళల కోటాలో, షెడ్యూల్డ్ కులాలు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల మహిళలకు మూడింట ఒక వంతు సీట్లు రిజర్వ్ చేయబడతాయి, అయితే ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల మహిళలకు ప్రత్యేక కోటా లేదు.

★ ప్రస్తుతం, షెడ్యూల్డ్ కులాలు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల కోసం రిజర్వు చేయబడిన సీట్లు జనాభా నిష్పత్తిని పరిగణనలోకి తీసుకుని, డీలిమిటేషన్ చట్టం, 2002 ఆధారంగా నిర్ణయించబడ్డాయి.

★ మహిళా రిజర్వేషన్‌ను అమలు చేయడానికి, నియోజకవర్గాల పునర్విభజన కోసం రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 82 మరియు 170(3)కి సవరణలు అవసరం.

★ పంచాయతీ రాజ్ సంస్థలలో మహిళలకు రిజర్వేషన్లు ఇప్పటికే అమలులో ఉన్నాయి. కనీసం 18 రాష్ట్రాలు 50% కంటే ఎక్కువ మంది

మహిళా ప్రజాప్రతినిధులను కలిగి ఉన్నాయి.

★ రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 243డి పంచాయితీలలో ఎస్సీలు, ఎస్టీలు మరియు మహిళలకు రిజర్వేషన్‌ను తప్పనిసరి చేస్తుంది, మహిళలకు మూడింట ఒక వంతు కంటే తక్కువ కాకుండా సీట్లు రిజర్వు చేయబడతాయి.
★ 8 సెప్టెంబర్ 2021 నాటికి, పంచాయితీ రాజ్ సంస్థల్లో మహిళా ప్రతినిధులు అత్యధికంగా ఉత్తరాఖండ్ లోను (56.02%), అత్యల్పంగా ఉత్తరప్రదేశ్‌లోను (33.34%) ఉండగా, దేశంలో మొత్తం సగటు 45.61% మహిళా ప్రతినిధులు ఉన్నారు.

నేపథ్యం:

★ స్వాతంత్ర్యం రాకముందే రాజకీయాల్లో మహిళల ప్రాతినిధ్యం గురించి చర్చలు ప్రారంభమయ్యాయి.
★ 1970లలో, ఈ సమస్య స్వతంత్ర భారతావనిలో ఊపందుకుంది.
★ 1971లో, భారతదేశంలోని మహిళల స్థితిగతులను పరిశీలించడానికి కమిటీ ఆన్ ది స్టేటస్ ఆఫ్ విమెన్ ఇన్ ఇండియా (సి.ఎస్.డబ్ల్యూ.ఐ) అనే కమిటీని ఏర్పాటు చేశారు. "సమానత్వం వైపు" అనే కమిటీ నివేదిక, లింగ సమానత్వాన్ని నిర్ధారించడంలో భారత రాజ్య వైఫల్యాన్ని ఎత్తిచూపింది.
★ ఈ నివేదికను అనుసరించి, కొన్ని రాష్ట్రాలు స్థానిక సంస్థల్లో మహిళలకు రిజర్వేషన్లను ప్రకటించడం ప్రారంభించాయి.
★ 1987లో, మార్గరెట్ అల్వా అధ్యక్షతన ఒక కమిటీ ఎన్నికైన సంస్థల్లో మహిళలకు రిజర్వేషన్లను సిఫార్సు చేసింది.
★ ఈ సిఫార్సులు 73వ మరియు 74వ సవరణ చట్టాలకు దారితీశాయి. ఇవి పంచాయితీ రాజ్ సంస్థలు మరియు పట్టణ స్థానిక సంస్థల్లో మహిళలకు మూడింట ఒక వంతు రిజర్వేషన్‌ను తప్పనిసరి చేసినవి.

మహిళా రిజర్వేషన్ బిల్లు కాలక్రమం:

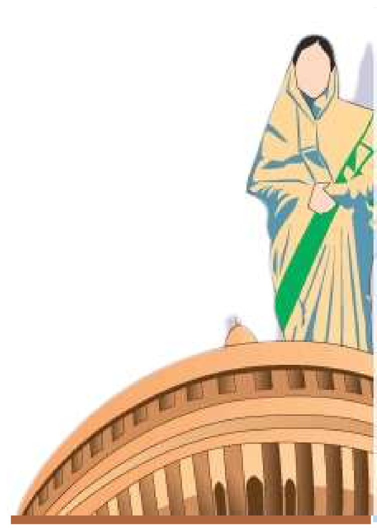

★ 1996: మహిళా రిజర్వేషన్ బిల్లు 1996లో మొట్టమొదటిసారిగా ప్రవేశపెట్టబడింది మరియు సంయుక్త పార్లమెంటరీ కమిటీకి సూచించబడింది, అయితే, లోక్‌సభ రద్దుతో ఈ బిల్లు రద్దు చేయబడింది మరియు తిరిగి ప్రవేశపెట్టవలసి వచ్చింది.
★ 1998: ఈ బిల్లు తిరిగి ప్రవేశపెట్టబడింది మరియు మద్దతు పొందడంలో విఫలమైంది మరియు కాలదోషం చెందింది.
★ 1999: ఈ బిల్లును 13వ లోక్‌సభలో ఎన్డీఏ ప్రభుత్వం తిరిగి ప్రవేశపెట్టింది మరియు ఆ తర్వాత 2003లో రెండుసార్లు ప్రవేశపెట్టబడింది.
★ 2004: యూపీఏ ప్రభుత్వం దీనిని తన కనీస కనీస ఉమ్మడి కార్యక్రమంలో చేర్చింది మరియు మరలా కాలదోషం చెందకుండా నిరోధించడానికి 2008లో ఈసారి దానిని రాజ్యసభలో ప్రవేశపెట్టింది.
★ 1996 గీతా ముఖర్జీ కమిటీ చేసిన కొన్ని సిఫార్సులు బిల్లు యొక్క ఈ రూపంలో చేర్చబడ్డాయి.
★ 2010: ఈ బిల్లు రాజ్యసభలో ఆమోదించబడింది మరియు లోక్‌సభలో కాలదోషం చెందింది, అప్పటి నుండి చట్టసభలలో మహిళలకు రిజర్వేషన్ల డిమాండ్ కొనసాగుతూనే ఉంది.

బిల్లును ఆమోదించడంలో సవాళ్లు:

★ వాడి వేడి చర్చలు మరియు లింగ సంబంధిత దూషణలు మహిళా బిల్లుకు ఆటంకాలను కల్పించాయి.
★ కోటాలో కోటా, ప్రత్యేకించి ఇతర వెనుకబడిన తరగతులకు చెందిన మహిళలకు కోటా అనే డిమాండ్ బిల్లులో చేర్చబడలేదు, ఇది వ్యతిరేకతకు దారితీసింది.
★ రాజకీయ సంకల్పం మరియు బిల్లును ఆమోదించే సామర్థ్యం లేకపోయింది.
★ విమర్శకులు మహిళా రిజర్వేషన్ బిల్లు ఇతర ఎన్నికల సంస్కరణ సమస్యల నుండి దృష్టిని ప్రక్కకు మళ్లిస్తుందని వాదించారు.

బిల్లు ప్రాముఖ్యత:

★ వ్యవస్థాగత లింగ అసమానత మరియు మహిళలు ఎదుర్కొనే అడ్డంకులను పరిష్కరిస్తుంది.
★ కుల సమూహాలకు అతీతంగా మహిళల ప్రాతినిధ్యం అవసరాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.
★ అధికార స్థానాల్లో మహిళా ప్రాతినిధ్యాన్ని పెంచేందుకు లింగ ఆధారిత కోటా తప్పనిసరి.
★ పంచాయతీలపై అధ్యయనాలు మహిళా సాధికారత మరియు వనరుల కేటాయింపులపై రిజర్వేషన్ యొక్క సానుకూల ప్రభావాలను చూపుతున్నాయి.

Highest percentage of women in parliaments of democracies

Currently — without reservation — 14.4% of Lok Sabha MPs are women. Here's how this number compares with the lower (or single) House of democracies on the top 10 of the women's representation list. Only major countries — and prominent democracies — have been listed.

Countries	Seats	Women	Percentage
India	543	78	14.4
Mexico	500	250	50.0
New Zealand	120	60	50.0
Sweden	349	162	46.4
Norway	169	78	46.2
Finland	200	92	46.0
South Africa	398	181	45.5
Argentina	257	115	44.8
Spain	350	155	44.3
Denmark	179	78	43.6
Belgium	150	64	42.7

Other prominent countries on the list: Australia (38.4%); France (37.8%); Germany (35.1%); United Kingdom (34.6%); Canada (30.7%); United States (28.8%); Pakistan (20.5%); Brazil (17.5%); Japan (10.3%)

Source: Inter-Parliamentary Union (IPU); latest available data

ప్రపంచ ఉదాహరణలు:

★ మహిళల నేతృత్వంలోని దేశాలు సమర్థవంతమైన పాలన మరియు లింగ సమానత్వ విధానాలను ప్రదర్శించాయి.

★ స్కాండినేవియన్ దేశాలు లింగ సమానత్వం మరియు నాయకత్వంలో మహిళల ప్రాతినిధ్యానికి ప్రాధాన్యత ఇస్తాయి.

★ రువాండాలో ప్రధాన మహిళా నాయకత్వం అనునది మారణహోమం మరియు సాంఘిక సంస్కరణల తర్వాత స్వస్థతకు దోహదపడింది.

★ నార్వే 40% మహిళా ప్రాతినిధ్యాన్ని కలిగి ఉండేలా కార్పొరేట్ బోర్డులలో కోటా విధానాన్ని అమలు చేసింది.

★ 2022 నాటికి తమ పార్లమెంట్‌లో కనీసం 50% మహిళా ప్రాతినిధ్యం ఉన్న కొన్ని దేశాలలో న్యూజిలాండ్ కూడా ఒకటిగా ఉంది.

మహిళా రిజర్వేషన్ బిల్లు భారతదేశానికి ఎందుకు అవసరం?

★ తక్కువ ప్రాతినిధ్య ర్యాంకింగ్: ఇంటర్-పార్లమెంటరీ యూనియన్ (ఐపియు) ప్రకారం, పార్లమెంటులో మహిళల ప్రాతినిధ్యంలో 193 దేశాలలో భారతదేశం 143వ స్థానంలో ఉంది.

★ మహిళల రాజకీయ ప్రాతినిధ్యంలో భారతదేశం యొక్క ర్యాంకింగ్ పడిపోయింది. ఇది పాకిస్థాన్ (20%), బంగ్లాదేశ్ (21%), మరియు నేపాల్ (34%) వంటి దేశాల కంటే వెనుకబడి ఉంది.

★ ప్రపంచ లింగ అంతర నివేదిక 2021: భారతదేశం రాజకీయ సాధికారత సూచికలో 13.5 శాతం పాయింట్ల క్షీణతను చవిచూసింది.

★ మహిళా మంత్రుల సంఖ్య కూడా 2019లో 23.1% నుండి 2021లో 9.1%కి తగ్గింది, ఇది అంతర్జాతీయ సగటు దాదాపు 22% కంటే చాలా తక్కువగా ఉంది.

★ అభివృద్ధి అవరోధం: వివిధ అంతర్జాతీయ నివేదికల ప్రకారం, సాంప్రదాయకంగా పురుష-ఆధిపత్య సంస్థలు మరియు సామాజిక వర్గాలలో మహిళల పరిమిత భాగస్వామ్యం భారతదేశంలో అభివృద్ధిని అడ్డుకుంటుంది.

★ లోక్‌సభలో మహిళల ప్రాతినిధ్యం ప్రస్తుతం 15%గా ఉంది మరియు అనేక రాష్ట్రాల అసెంబ్లీలలో ఇది దాదాపు 10% గాను మరియు జాతీయ సగటు 9% గాను ఉంది.

బిల్లును సమర్థిస్తూ వాదనలు

★ దూషణలు, వివక్ష మరియు అసమానతలపై పోరాడేందుకు మహిళల క్రియాశీల రాజకీయ భాగస్వామ్యానికి ఇది అవసరం.

★ స్థిరమైన పురోగతి మరియు సమ్మిళిత అభివృద్ధికి ఇది కీలకం.

★ పనితీరు, ప్రాతినిధ్య ప్రజాస్వామ్యాన్ని నిర్మించడానికి ఇది ముఖ్యమైనది.

★ లింగ సమానత్వం మరియు మహిళా సాధికారతను ప్రోత్సహిస్తుంది.

★ పంచాయితీలలో మహిళా రిజర్వేషన్‌తో సానుకూల అనుభవాలు కనిపిస్తున్నాయి.

బిల్లుకు వ్యతిరేకంగా వాదనలు

★ ప్రతిభ ఆధారంగా లేకపోయినట్లయితే అసమాన స్థితిని కొనసాగించవచ్చు.

★ ఉన్నత వర్గాలకు ప్రధానంగా ప్రయోజనం చేకూరుతుంది.

★ రిజర్వ్‌డ్ నియోజకవర్గాల రొటేషన్ ఎంపీలకు ప్రోత్సాహకాలను తగ్గించవచ్చు.

★ ఎన్నుకోబడిన మహిళలు మగ నిర్ణయాధికారుల తరపున వ్యవహరించే "ప్రాక్సీ సంస్కృతి"కి దారి తీయవచ్చు.

★ పెద్దవైన ఎన్నికల సంస్కరణ సమస్యల నుండి ఇది దృష్టిని మళ్లించవచ్చు.

★ అర్హత కలిగిన పురుషులు చట్టసభలలో స్థానాలను కోల్పోవచ్చు.

మహిళా రిజర్వేషన్లకు ప్రత్యామ్నాయాలు

★ రాజకీయ పార్టీలలో రిజర్వేషన్.

★ ద్వంద్వ-సభ్య నియోజకవర్గాలను ప్రవేశపెట్టడం.

ముందుకు మార్గం

- బాబాసాహెబ్ అంబేద్కర్ ప్రకారం, స్త్రీల పురోగమనం సమాజ ప్రగతికి కొలమానం.
- ఈ చట్టాన్ని ఉద్దేశించి ఆమోదించడానికి రాజకీయ నిబద్ధత మరియు కఠినమైన సాక్ష్యం అవసరం.
- రాజకీయాల్లో పురుషాధిపత్య విలువ వ్యవస్థ సమస్యను పరిష్కరించడం మరియు మహిళలకు వారి విశ్వాసం మరియు భాగస్వామ్యాన్ని పెంచడానికి అవగాహన మరియు నాయకత్వ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను నిర్వహించడం.

మహిళల రాజకీయ సాధికారత కొరకు రాజ్యాంగ నిబంధనలు:

- ప్రకరణ 15(3) మహిళల సామాజిక-రాజకీయ పురోగతి కోసం ప్రత్యేక నిబంధనలను రూపొందించడానికి రాజ్యానికి అధికారం ఇస్తుంది.
- ప్రకరణ 325 రెండు లింగాలకూ సమాన హక్కులకు హామీ ఇస్తుంది.

మహిళల రాజకీయ అభివృద్ధికి తోడ్పడే అంతర్జాతీయ ఒప్పందాలు:

- మహిళలపై అన్ని రకాల వివక్షల తొలగింపుపై సమావేశం (సిఈడిఏడబ్ల్యూ).
- బీజింగ్ ప్లాట్‌ఫారమ్ ఫర్ యాక్షన్, 1995.

ఇండియా, అనగా భారత్ :
కొనసాగుతున్న చర్చ

ఇటీవల, భారతదేశాన్ని "భారత్" అని సూచిస్తూ రాష్ట్రపతి ద్రౌపది ముర్ము చే జారీ చేయబడిన అధికారిక ఆహ్వానం పార్లమెంటు ప్రత్యేక సమావేశాల సందర్భంగా భారతదేశం పేరును అధికారికంగా మార్చే అవకాశం గురించి చర్చలకు దారితీసింది.

'ఇండియా' మరియు 'భారత్' పేర్లపై చారిత్రక దృక్పథం

- భారత రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 1 "ఇండియా" మరియు "భారత్" రెండింటినీ ఒకదానినొకటి మార్చుకునే విధంగా ఉపయోగిస్తూ, వాటి సహజీవనానికి రాజ్యాంగ ప్రాతిపదికను ఏర్పాటు చేస్తుంది.
- భారత రాజ్యాంగం యొక్క ప్రవేశిక "వీ ది పీపుల్ ఆఫ్ ఇండియా"తో మొదలవుతుంది, కానీ దాని హిందీ రూపం అధికారిక పత్రాలలో పేర్ల పరస్పర మార్పిడిని సూచిస్తూ "ఇండియా" అనే పదం బదులుగా "భారత్"ని ఉపయోగిస్తుంది.
- భారతీయ రైల్వేల వంటి కొన్ని ప్రభుత్వ సంస్థలు ఈ ద్వంద్వ నామకరణాన్ని మరింత ప్రతిబింబిస్తూ "భారతీయ"తో కూడిన హిందీ రూపాలను కలిగి ఉన్నాయి.

భారత్ అనే పేరు యొక్క మూలం:

- "భారత్" అనే పేరు పురాణ సాహిత్యం మరియు మహాభారత ఇతిహాసం నుండి ఉద్భవించిన లోతైన చారిత్రక మరియు సాంస్కృతిక మూలాలను కలిగి ఉంది.
- విష్ణు పురాణం "భారత"ను దక్షిణ సముద్రం మరియు ఉత్తర హిమాలయ పర్వతాల మధ్య ఉన్న భూమిగా నిర్వచించింది, ఇది మతపరమైన మరియు సామాజిక-సాంస్కృతిక అస్తిత్వాన్ని సూచిస్తుంది.
- "భరత" అనేది పురాతన పురాణ రాజు పేరు. ఈయన భరత ఋగ్వేద తెగల పూర్వీకుడిగా పరిగణించబడతాడు, మరియు ఇది ఉపఖండంలోని ప్రజలందరికీ పూర్వీకుని సూచిస్తుంది.

AMIGOS IAS

ఇండియా పేరు యొక్క మూలం:

- "ఇండియా" అనే పదం "ఇండస్" అనే పదం నుండి ఉద్భవించింది, ఇది ఉపఖండంలోని వాయువ్య భాగం గుండా ప్రవహించే నది పేరు.
- ప్రాచీన గ్రీకులు సింధు నదికి ఆవల ఉన్న ప్రజలను "ఇండోయి" అని పిలిచేవారు, దీని అర్థం "సింధు ప్రజలు".
- పర్షియన్లు మరియు అరబ్బులు సింధు భూమిని వర్ణించడానికి "హింద్" లేదా "హిందుస్థాన్"ని ఉపయోగించారు.
- వలసరాజ్యాల కాలంలో యూరోపియన్లు "ఇండియా" అనే పేరును ఈ మూలాల నుండి స్వీకరించి, దానినే ఈ దేశం యొక్క అధికారిక నామంగా మార్చారు.
- ఇండియా మరియు భారత్‌కు సంబంధించి రాజ్యాంగ సభ చర్చలు:
- 1949లో భారత రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించే సమయంలో దేశం పేరుపై చర్చ జరిగింది.
- కొంతమంది సభ్యులు "ఇండియా" అనే పదాన్ని వలసవాద అణచివేతకు గుర్తుగా భావించారు మరియు అధికారిక పత్రాలలో "భారత్"కు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలని వాదించారు.
- సేథ్ గోవింద్ దాస్ "ఇండియా" అనే పేరుపై ఆధిపత్య స్థానంలో "భారత్"ని ఉంచాలని వాదించారు. ఇండియా అనేది ఆంగ్ల అనువాదం అని నొక్కి చెప్పారు.

★ హరి విష్ణు కామత్ "భారత్" అనే పేరును ఉపయోగించడానికి సమర్థనగా, స్వాతంత్ర్యం పొందిన తర్వాత దేశం పేరును మార్చడానికి ఐరిష్ రాజ్యాంగ ఉదాహరణను పేర్కొన్నారు.

★ హరగోవింద్ పంత్ ప్రజలు "భారతవర్ష"ను ఇష్టపడతారని మరియు విదేశీ పాలకులు విధించిన "ఇండియా" అనే పదాన్ని తిరస్కరించారని వ్యక్తం చేశారు.

ఇటీవలి పరిణామాలు:

★ 2015లో, రాజ్యాంగ ముసాయిదా సమయంలో విస్తృతమైన చర్చలను ఉటంకిస్తూ పేరు మార్పును కేంద్ర ప్రభుత్వం వ్యతిరేకించింది.

★ 'ఇండియా' పేరును 'భారత్'గా మార్చాలనే అభ్యర్థనలను సుప్రీంకోర్టు 2016 మరియు 2020లో రెండుసార్లు తిరస్కరించింది. రాజ్యాంగంలో "భారత్" మరియు "ఇండియా" అనే రెండు పేర్లూ ప్రస్తావించబడి ఉన్నాయని సర్వోన్నత న్యాయస్థానం పునరుద్ఘాటించింది.

న్యాయ నిపుణుల అభిప్రాయం

ఈ మార్పు కోసం రాజ్యాంగ సవరణ అవసరమా అనే దానిపై న్యాయ నిపుణులు భిన్నాభిప్రాయాలను కలిగి ఉన్నారు.

★ సీనియర్ సుప్రీంకోర్టు న్యాయవాది ప్రకారం, "భారత్" మరియు "ఇండియా"అనే పదాలను పరస్పరం మార్చుకుంటూనే ఉపయోగించుకోవచ్చు. అయితే, ప్రభుత్వం ఒక పదాన్ని ప్రత్యేకంగా ఉపయోగించాలని పట్టుబట్టినట్లయితే లేదా నిర్దిష్ట పదాన్ని తొలగించాలనుకుంటే మాత్రమే సవరణ అవసరమని ఆయన నొక్కి చెప్పారు.

★ మాజీ అదనపు సొలిసిటర్-జనరల్ మరియు సీనియర్ సుప్రీంకోర్టు న్యాయవాది, అధికారిక పేరు "రిపబ్లిక్ ఆఫ్ ఇండియా" అని, మరియు పేరు మార్పుకి ప్రకరణ 368 ప్రకారం రాజ్యాంగ సవరణ అవసరం అని వాదించారు.

★ ఈ పదజాలం చర్చ పదశాస్త్రానికి సంబంధించినది మరియు చెడుగా చూడకూడదని మాజీ న్యాయ మంత్రి అభిప్రాయపడ్డారు.

★ రాజ్యాంగ నిపుణుడు పిడిటి ఆచారి ప్రకారం, ఆ మార్పును రాజ్యాంగంలో సవరణ ద్వారా తీసుకురావాలి, లేకుంటే భారతదేశం పేరు "ఇండియా" మాత్రమే. ప్రకరణ 1లో "ఇండియా అనగా భారత్" అని వ్రాయడం వివరణాత్మకమైనదే కానీ ఈ రెండూ పరస్పరం మార్పిడి చేసుకోగలిగినవి అని కాదు. వాటిని పరస్పరం మార్పిడి చేయడం ఆత్మహత్యా సదృశమే అవుతుంది. ఒక దేశానికి ఒకే పేరు ఉంటుంది.